

En Vetospelares guide till Status Quo

FN:s säkerhetsråd och vetospelarteorin

LUNDS
UNIVERSITET

Christian Eklind

Abstract

In this qualitative study the author examines the United Nations Security Council and its possibilities to reform, with help of George Tsebelis theory regarding veto players. The application of the veto player theory gives the ability to measure the polycystability, the extent of ability to change policy, when adding more players to a political institution. The study is based on the United Nations security procedures while applying the veto player theory. The analysis is based on three reformproposals regarding the council. These three proposals are de-constructed and made into four theoretic proposals, isolating the tre categories of membership, which represents the reformproposals. The vetoplayer theory is applied to these theoretic proposals to examine what the outcome will be if adding non-permanent, permanent (without vetopower) and permanent (with vetopowers) members. The fourth theoretic proposals includes the proposal of reforming the vetopower. The study concludes that inceasing the council with members without vetopower doesnt effect the policy stability in any higher capacity. Increasing the number of members with vetopower will increase the polycystability. Reforms regarding the vetopower will not be possible according to the veto player theory.

Keywords: UN Security Council, FN:s Säkerhetsråd, Policy stability, Vetoplayer, Status Quo, Vetorätt, Vetospelare, Reformering, Reform

Antal ord: 8276

Innehållsförteckning

Abstract	2
1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställning	4
1.2 Disposition	5
2. Metod	6
2.1 Fallstudie	6
2.2 Steffen Ganghof och "The promises and Pitfalls of Veto Player Analysis"	8
3. Empiri – FN:s säkerhetsråd	10
3.1 Inledning	10
3.2 Funktion och syfte.....	10
3.3 Komposition.....	10
3.6 Reformförslag	12
4. Teori- och analysmodeller	15
4.1 "Motivering av teori och modell"	15
4.2 Introduktion till Vetospelarteorin.....	15
4.3 Begrepp	16
4.4 Vetospelarteorins grunder	17
5. Analys	24
5.1 Inledning	24
5.2 Applicering av vetospelarteorin.....	24
5.3 Analys av reformering av säkerhetsrådet	26
5.3.1 Inledning	26
5.3.2 Möjlighet till reformering	27
5.3.3 Effekter av reformering	28
6. Slutsats	30
7. Referensförteckning	32

1. Inledning

FN:s Säkerhetsråd har huvudansvaret för upprätthållande av internationell fred och säkerhet (FN stadgan 5 kapitlet), men hur påverkas deras möjlighet till det om vissa nationer har ständig vetorätt och röstar för att skydda sina intressen istället att följa FN:s policy och riktlinjer? I en rapport av Amnesty International kritiserar säkerhetsrådets medlemmar just för skydda sina intressen vilket orsakade problem när beslut om resolutioner angående Syrien 2011 skulle fattas. Salil Shetty, Amnestys generalsekreterare menar att vetorätten borde vara begränsad, han menar att det till exempel inte borde vara tillåtet att åberopa vetorätt när det handlar om folkmord och när vetorätt används så bör det framgå motivering till varför. (Sveriges Radio) Detta är ett av många olika reformförslag som ställs mot säkerhetsrådet. Kofi Annan föreslår ett utökande av permanenta eller icke-permanenta medlemmar i rådet i sin rapport från 2005. Annan skriver att utan en reform av FN:s säkerhetsråd kan FN aldrig anses reformerad (Annan, 2005: 42).

1.1 Syfte och frågeställning

Det finns något som skaver och skapar friktion i detta fenomen. Säkerhetsrådets upphöjda ställning i världssalltet i kontrast till påstående om rådets ineffektivitet. Det leder mig till en mängd funderingar och frågor kring denna instans och kanske även liknande instanser. Hur kan fenomenet förklaras? George Tsebelis bok "Vetoplayers – How Political Institutions Work" behandlar vetospelare i politiska system och deras inverkan på det han kallar policystabilitet, graden av möjlighet att förändra policyn. Jag har valt att med den teorin undersöka FN:s säkerhetsråd och vetorätten. Jag vill i denna uppsats undersöka säkerhetsrådets vetorätt och dess effekt på säkerhetsrådets beslutsfattning. Jag har valt att utifrån de reformförslag som ställts mot säkerhetsrådet undersöka huruvida reformering är möjlig samt vad effekterna är av reformförslagen. Jag kommer utgå ifrån George Tsebelis teori gällande vetospelare för att undersöka vetorätten i säkerhetsrådet samt reformförslagen.

Frågeställning:

Hur påverkar vetorätten FN:s säkerhetsråd policystabilitet enligt vetospelarteorin?

Samt även:

Vad har eventuella reformförslag för effekt på policystabiliteten enligt vetospelarteorin?

Jag kommer i min uppsats utgå ifrån vetospelarteorin och applicera denna på samlad empiri på FN:s säkerhetsråd. Jag kommer undersöka säkerhetsrådets möjlighet till reformering och sedan utifrån reformförslag konstruera fyra stycken reformeringar vilka jag undersöker effekterna på policystabiliteten enligt Tsebelis teori.

1.2 Disposition

Uppsatsen består av fem delar. Jag inleder arbetet med ett kapitel gällande metod. Där går jag igenom de metodologiska tankar och beslut jag erfarit under uppsatsen. Jag går även här igenom mitt material och angreppssätt till empirin och motiverar val av metod. I nästa del, som är empiri, går jag metodiskt igenom FN:s säkerhetsråd som beslutsfattare. Jag fokuserar på dess komposition, procedur och funktion. Detta blir underlag till uppsatsens senare del, analysen. Efter empirin av säkerhetsrådet genomförs en redogörelse för George Tsebelis vetospelarteorin. I denna del gör jag en grundlig och systematisk genomlysning av teorin för att tydligt visa teorins ramverk och struktur. Denna del blir verktyget vilket jag avslutningsvis applicerar på empirin, gällande säkerhetsrådet. Denna del är analysen i vilken teorin appliceras på FN:s säkerhetsråd samt de reformförslag som konstrueras i empirin. Därefter följer ett kapitel rubricerat slutsats där analysens frukt redogörs och behandlas. Det sista kapitlet av uppsatsen är en referenslista.

2. Metod

2.1 Fallstudie

Detta blir en teoriprovande fallstudie där motivet blir att förklara vetorätten i FN:s säkerhetsråd och dess förhållande till beslutsfattningen. Med utgångspunkt i Jan Teorell och Torsten Svenssons bok "Att fråga och att svara" beskrivs detta tillvägagångssätt metodologiska relevanta ställningstagande. Författarna menar att diskussionen kring fallstudier i metodologi är tredelad till sin natur och kan exemplifieras i tre frågor:

- Hur man bäst väljer de fall man ska studera
 - Hur man kan gå tillväga för att dra kausala slutsatser genom att jämföra sina fall
 - Hur man spårar kausala processer inom dessa fall över tid
- (Teorell, 2007: 221)

Fortsättningsvis talar författarna om fyra principer vilka man bör ha i åtanke vid sina val av fall, vid en beskrivande fallstudie. Dessa principer är följande:

- Att välja tunga/relevanta/betydelsefulla fall
 - Att välja fall med variation
 - Att välja generaliserbara fall
 - Att välja fall för att komplettera extensiva resultat
- (Teorell, 2007: 222)

Med utgångspunkt i dessa fyra principer har jag som mål att undersöka de metodologiska övervägandena som figurerar i denna sorts fallstudie. Om vi inledningsvis går igenom den första principen, gällande falllets "tyngd", innebär detta urvalskriterium enkelt menat att välja fall som är relevanta eller viktiga, i förhållande till studien. Författarna menar att detta val blir högst teoriknutet, då falllets relevans eller "tyngd" korrelerar med den teoretiska kontext eller diskurs man väljer att infinna sig i. (Teorell, 2007: 151)

Nästa princip, att välja fall med variation, innebär att genom en variation i studiens variabler kunna närma sig ett mer "experimentlik" upplägg. (Teorell, 2007: 222) Det finns enligt författarna två stycken huvudstrategier i valet av sina fall med variation. Dessa utgår från John Stuart Mills metoder och benämns "metod of difference" och "method of agreement". Författarna tillskriver strategierna statusen idealtyper, som kan approximeras olika bra i olika fall. Principen i denna urvalsmetod "method of difference" går ut på att fallen är lika varandra förutom i den oberoende variabeln (x), som

skall förklara den beroende variabeln (y). Syftet med denna metod är att med hjälp av detta upplägg hitta den icke gemensamma faktorn (x) för att kunna se skillnaden i den beroende variabeln (y). Det går även att vända på tillvägagångssättet och istället utgå från värdena i den oberoende variabeln. (Teorell, 2007: 226) Om jag skulle använda denna metodik i min uppsats skulle jag kunna ta likande fall av säkerhetsrådets interventioner men undersöka ett fall där intervention genomfördes effektivt och ett fall där det inte genomfördes effektivt.

Den andra strategin som jag nämnde tidigare, Mills "method of agreement", går istället ut på att man väljer två fall som är olika på alla sätt, förutom när den oberoende variabeln (x) och den beroende variabeln (y) sammanfaller. Detta menar att kunna isolera en orsaksvariabel till en effektvariabel där allt annat är olik. Samma gäller även denna metod, gällande möjligheten att vända på tillvägagångssättet och istället ta utgångspunkten i den oberoende variabeln (x). (Teorell, 2007: 27).

Problematik som följer dessa två metoder är dock att hitta fall som stämmer med dessa urvalskriterier. Det är ej praktiskt möjligt att finna två eller flera fall som endast skiljer sig åt i förklaringsvariabeln eller vice versa. Dessa metoder tillskriver författarna alltså som endast idealtyper (Teorell, 2007: 227).

Det som blir aktuellt för mig är en teoriprovande fallstudie. Jag kommer i min studie arbeta med få fall, där det kommer krävas av mig att kunna gå på djupet och anskaffa mig mycket information om varje analysenhet. De metodologiska påföljder av detta val, alltså en fallstudie, att jag måste med en strategisk list välja mina fall för att optimera undersökningen.

I mitt fall angriper jag denna utgångspunkt genom att noggrant konstruera mina reformförslag för att skapa de fall jag vill undersöka. Jag har utgått ifrån officiella reformförslag som lagts fram till säkerhetsrådet. Jag har de-konstruerat dessa förslag till fyra olika reformförslag för att på det sättet isolera de olika faktorerna i reformen. Reformförslagen behandlar främst storleken på säkerhetsrådet och i vilken kapacitet medlemmar skall kategoriseras. Jag har därmed valt att isolera de olika kategorierna av medlemmar i de fyra olika reformförslagen. De tre olika kategorier av medlemstatus som blir relevant är permanenta, icke-permanenta samt permanenta medlemmar med vetorätt. Jag adderar även reformförslaget som innebär en reform av själva vetorätten för att även kunna analysera möjligheten till reform av denna aspekt.

Jag vill i min uppsats undersöka FN:s säkerhetsråds vetorätt och möjligheter till reformering. Jag ämnar undersöka vetorättens inverkan på säkerhetsrådet samt George Tsebelis vetospelarteoris analys av reformförslagen. Uppsatsen kommer alltså undersöka hur vetorätten förhåller sig till möjligheten till reformering och hur reformförslagen påverkar policystabiliteten.

Jag har valt att konstruera fyra stycken reformförslag utifrån mitt material gällande reformering av FN:s säkerhetsråd. Dessa fyra förslag analyseras i kapitlet analys.

2.2 Steffen Ganghof och ”The promises and Pitfalls of Veto Player Analysis”

Jag har i min studie tagit del av Steffen Ganghofs kritiska granskning av forskningsområdets litteratur gällande vetospelarterier och konsekvenser av användandet av teorin som analytiskt verktyg. Ganghof identifiera tidigt i sin artikel George Tsebelis teori kring vetospelare som den mest välformulerade och framstående i fältet (Ganghof, 2003:1).

Ganghofs artikel ”Promises and Pitfalls of Veto Player Analysis” framhåller, som artikelns titel anspelar på, metodologiska problem samt även fördelar med analytiskt användande av vetospelarterien. Ganghof uppmärksammar tre problem som empiriska vetospelarstudier möts av. Ganghof uppmanar att vid användandet av dessa teorier bör en systematisk kontroll av dem tre problemen ständigt finnas i teoriprövningen (Ganghof, 2003: 1). Dessa tre problem definieras på följande vis:

1. Att identifiera de relevanta vetospelarna
2. Att kunna fastställa vetospelarnas teoretiska eller empiriska policypreferenser
3. Fastställa en ekvivalens mellan vetospelare

(Ganghof, 2003: 3)

Det första problemet, gällande att identifiera de relevanta vetospelarna är inledningsvis tämligen simpelt i min uppsats. Eftersom FN:s säkerhetsråd har tilldelat de fem permanenta medlemmarna (P5) med en explicit vetorätt är lokalisering av vetospelarna enkel. Dessa vetospelare kan identifieras som individuella vetospelare. Det som blir problematiskt bli frågan kring kollektiva vetospelare och ställningstagandet att identifiera dessa. Jag har valt att i min analys endast utgå från P5 som de individuella vetospelarna och ej räkna resterande icke-permanenta medlemmar som kollektiva vetospelare. Detta ställningstagande har jag valt eftersom P5 kan anses vara de enda med en regelrätt vetorätt. Resterande medlemmar kan tillsammans skapa en ”sjätte vetospelare” men detta är ett ytterst teoretiskt fall vilket ej påverkar resultatet i analysen.

I det andra problemet gällande spelarnas policypreferenser i systemet, har jag utgått ifrån Tsebelis antagande kring rationella aktörer. Jag utgår ifrån att de permanenta medlemmarna är rationella aktörer vilka representerar sin nations intressen. Dessa individuella vetospelares preferenser kommer

alltså spegla deras nationers intresse. Detta utvecklas senare i mitt kapitel gällande appliceringen av teorin i analysen.

Det tredje problemet gällande ekvivalensen mellan spelarna i systemet, har jag valt att likställa aktörerna i deras strävan efter att nå policyförändringar vilket gagnar deras intressen. Alla aktörerna strävar efter större makt i säkerhetsrådet och policyförslag som närmar sig deras idealpunkt i deras indifferenskurva.

3. Empiri – FN:s säkerhetsråd

3.1 Inledning

Jag kommer fortsättningsvis redogöra en kortfattad bakgrund till FN:s säkerhetsråd för att tydligt definiera strukturer och processer som är relevanta till detta arbete. Inledningsvis går jag igenom säkerhetsrådets uppsättning och struktur och går senare över till en överblick av beslutsfattandet. Jag kommer sedan gå in mer implicit på vetorätten där jag redogör FN:s styrningar enligt den egna stadgan, men jag kommer även inkorporera texter som behandlar andra aspekter av vetorätten. Slutligen kommer jag gå igenom kritik till säkerhetsrådet och avsluta denna del med att behandla de olika reformförslag som är aktuella i uppsatsen.

3.2 Funktion och syfte

Säkerhetsrådet bär det primära ansvaret för upprätthållandet av internationell fred och säkerhet (FN Stadgan, artikel 24 punkt 1). Säkerhetsrådets ansvar över detta upprätthållande av internationell fred och säkerhet är starkt bundet till de principer och till syfte som Förenta Nationerna åtagit sig (FN-stadga 24 punkt 2). Säkerhetsrådets beslut styr samtliga medlemsländer, vilket innebär att samtliga medlemsländer är skyldiga att följa direkttioner som avtalats i säkerhetsrådet.

3.3 Komposition

FN:s säkerhetsråd består av 15 FN:s medlemsländer, varav fem stycken medlemmar innehar ett permanent medlemskap och tio stycken som väljs in av generalförsamlingen under en tvåårig mandatperiod. De fem permanenta, även kallade P5 (permanent five), består av USA, Storbritannien, Frankrike, Ryssland och Kina (FN-stadga 5, artikel 23 punkt 1). FN:s säkerhetsråd har endast en gång genomgått en signifikant reformering. Detta skedde år 1965 då antalet icke-permanenta medlemmar ökade från dåvarande 11 till 15 stycken medlemmar. Kravet för majoritet ökades även från sju till nio röster för bilda en majoritet (Baylis, 2008: 317). Anledningen till att reformen genomfördes var på grund av det ökade antalet medlemsländer i FN. En stor ökning av nya självständiga länder som inträdde i FN ökade trycket på att säkerhetsrådet reformeras (Mikhaltchenko, 2004: 2).

3.4 Procedur

Beslutsfattningen och beslutsprocessen ser olika ut i olika sorts frågor. Frågorna kan delas upp i två

delar. Dels den procedurala frågan och dels övriga frågor. Vad som konstituerar procedurala frågor är definierat i FN-stadgan men kan tolkas på olika sätt. Detta leder till viss problematik gällande hur vetorätten kan limiteras (Köchler, 1991: 5).

Övriga eller icke-procedurala frågor, även kallat "substantive issues", innefattar i stort sätt resterande frågor som uppkommer på agendan. Frågan vad som konstituerar "substantive issues" och "procedural issues" anses vara en "substantive issue", vilket indirekt leder till att P5 har vetomakt i dessa frågor (Köchler, 1991. 18-19).

Artikel 27 i FN-stadgan:

- 1. Each member of the Security Council shall have one vote.*
- 2. Decisions of the Security Council on procedural matters shall be made by an affirmative vote of nine members.*
- 3. Decisions of the Security Council on all other matters shall be made by an affirmative vote of nine members including the concurring votes of the permanent members; provided that, in decisions under Chapter VI, and under paragraph 3 of Article 52, a party to a dispute shall abstain from voting. (FN-stadgan, artikel 27)*

Vid procedurala frågor genomförs beslut i form av ett röstförfarande från rådets samtliga medlemsländer. Varje medlem representerar en röst och förslag och beslut kan endast godtas vid ett resultat av 9 jakande röster (Artikel 27 punkt 2). I övriga frågor ("substantive issues") genomförs samma röstförfarande med tillägget att beslut endast kan godkännas med inkluderat de fem permanenta medlemmarnas godkännande, utöver det tidigare kravet av nio jakande röster som nämndes innan (Artikel 27 punkt 3). Frågan vad som konstituerar "substantive issues" och "procedural issues" anses vara en "substantive issue", vilket indirekt leder till att P5 har vetomakt över dessa frågor. Samma gäller frågor som rör säkerhetsrådets uppbyggnad. Detta kallas för dubbelveto då vetomakten brukas två gånger för att nedslå förslaget. Först används vetorätten för att förhindra att frågan klassas som procedural, för att sedan lägga in veto när frågan är en "substantive issue" (Köchler: 1991: 18-19).

Utöver veto-rösten kan de permanenta medlemmarna också välja att avstå från att rösta. Detta för att till synes inte använda sitt veto för att avbryta förslaget men för att visa att förslaget ej fullständigt accepteras. I dessa fall krävs det fortfarande en majoritet på nio jakande röster samt resterande permanenta medlemmars accept (Artikel 27 punkt 3).

3.5 Vetorätten

Vetorätten tilldelades de fem permanenta medlemmarna vid upprättandet av FN. Detta skedde i tron om att utan denna makt eller försäkring skulle dessa medlemmar inte godta FN som en legitim instans och FN skulle vara verkningslös. Maktpolitiken som förekom i säkerhetsrådet och de universella ideal som FN bygger på, visade på en tydlig diskrepans vilket även kritiker till säkerhetsrådet kom att antyda. Krav på reformering har varit en ständigt återkommande diskussion (Baylis, 2008: 315).

Utöver det formella vetot kan vetorätten ta uttryck på flera sätt. Jag gick tidigare igenom den så kallade dubbelvetot vilket innebär möjligheten att förhindra att en fråga blir procedural, och därmed ej föremål för vetorätten. Vetorätten kan även ta form som en så kallad "hidden veto". Detta är ej något som involveras i FN:s stadga utan är snarare en form av praxis som används i rådet. Det gömda vetot (hidden veto) innebär att en av medlemmarna med vetorätt hotar med att använda vetot vid vissa förslag och fall. Detta innebär alltså att vetorätten används utan att den egentligen rent formellt framläggs under rådets röstning. Detta innebär att dessa vetoförfaranden sker bakom lyfta dörrar och att empiri gällande dessa ej går att statistiskt undersöka (Wouters & Ruys, 2005: 9).

Sir Brian Urquhart, undergeneralsekreterare för FN mellan åren 1971-85, uttrycker sin frustration över vetorätten påverkan på säkerhetsrådets effektivitet. I artikeln "The United Nations in the 21st Century" skriver Urquhart att oförmågan att fatta beslut i tid ofta varit ett problem för säkerhetsrådet. Urquhart tar upp folkmorden i Rwanda som exempel för säkerhetsrådets misslyckande att effektivt utföra sitt uppdrag (Urquhart, 2004: 18). Urquhart beskriver säkerhetsrådet som en anakronism från 1945 världspolitik. Vetorättens prägel på resolutionsarbetet har varit negativ i den mening att försök att undvika ett veto leder till fördröjda och kompromissade resolutioner, i fall där effektiva och beslutsamma aktioner är nödvändiga (Urquhart, 2008: 19).

3.6 Reformförslag

I denna del kommer jag utveckla kritiken mot säkerhetsrådet och vetorätten för att bilda ett grundligt underlag för min senare analys. Jag har valt ut tre stycken reformförslag som jag kommer gå igenom, där förslagets specifikationer beskrivs. Dessa tre reformförslag dekonstrueras för att sedan skapa fyra reformförslag som kommer ligga underlag i analysen.

För att skapa bästa möjliga förutsättningar för en diversifierad analys har jag valt att konstruera dessa fyra stycken olika reformförslag, utifrån de tre faktiska reformförslagen, för att på så sätt kunna skapa

en variation i mina fall. Reformförslag gällande säkerhetsrådet är främst riktade till att öka antalet representerade i rådet. Detta genom addering av ytterligare medlemmar av säkerhetsrådet. Reformförslagen är många och ser olika ut. Jag har konstruerat fyra reformförslag som var och en representerar de tre olika medlemskategorierna (permanent, icke-permanent samt permanent med vetorätt), samt ett reformförslag som gäller vetorätten. Dessa är de främst förekommande reformförslagen i mitt utredningsmaterial.

Sheika Al Khalifa, tidigare ordförande över FN:s generalförsamling 2006-2007, introducerade fem punkter vilka listade de områden inom vilka säkerhetsrådet krävde reformering. Hon kallar dessa fem punkter för "five key cluster areas". Dessa inbegrep: rådets storlek, kategorier av medlemskap, arbetsmetoder och förhållande till generalförsamlingen, den geopolitiska representationen samt vetorättens utformning (Lund, 2010: 1).

Ett av de reformförsök som jag studerat framlades av staterna Tyskland, Brasilien, Japan och Indien. Dessa länder utgjorde den så kallade "Group of Four" (G-4) och gruppen ämnade reformera säkerhetsrådets storlek, vetorätt och arbetsmetoder (Mahmood, 2013: 122). Dessa fyra stater är förhållandevis ekonomiskt och populationsmässigt viktiga. Detta speglas i FN i det att många FN-medlemsstater erkänner deras förslag som rimliga (Wouters, 2005: 20). Gruppens reformförslag utgörs av ett utökande av medlemsantalet i säkerhetsrådet från 15 till 25 medlemmar. Innebörden av detta är en ökning på 10 medlemmar. Dessa skulle fördelas med sex permanenta och fyra icke-permanenta medlemmar. De permanenta medlemsplatserna skulle fyllas med G-4:s medlemmar samt två stater från Afrika. Gruppen anser också att vetorätten även tillkommer de nya permanenta medlemmarna (Mahmood, 2013: 122).

Ett annat reformförslag som jag använt som underlag grundas i FN:s "High-level Panel on Threats, Challenges and Change", FN:s egen rapport gällande säkerhetsrådet. Reformförslaget presenteras av före detta generalsekreteraren Kofi Annan i dennes rapport från 2005. Annan erkänner säkerhetsrådet som den instansen med det primära ansvaret för upprätthållandet av internationell fred och säkerhet, i enlighet med FN-stadgan. Annan menar att det blir därmed viktigt att rådet är kapabelt att utföra dessa uppdrag och att dess beslut respekteras. Annan förespråkar att en reformering är nödvändig för säkerhetsrådet för att kunna genomföra sina uppdrag. Reformeringsförslaget innefattar rent konkret en utökning i antalet medlemmar men syftar även till att verklighetsanpassa den geopolitiska representationen i rådet (Annan, 2005: 42). Reformförslaget består av två modeller som benämns som modell A och modell B. Modell A innebär en utökning av både permanenta och icke-permanenta medlemmar. Förslaget är sex nya permanenta medlemmar, utan vetorätt, samt tre icke-permanenta medlemmar. Icke-permanenta medlemmarna väljs på tvååriga mandat. Modell B innebär inga nya

permanent medlemmar utan endast tillförsel av icke-permanent medlemmar. Dessa kommer i två kategorier. Åtta av de icke-permanent väljs på fyraåriga mandat samt en på ett tvåårigt mandat (Annan, 2005: 43).

Problematik som förhindrar reformering av säkerhetsrådet är den vetomakt som redan utövas i rådet. Alla reformförslag som limiterar eller inskränker på vetomakten kommer att nedslås. Både USA och Ryssland har vid upprepade tillfällen visat att reformering av vetomakten ej kommer godkännas, och därmed ej kommer inkorporeras i FN-stadgan. Detta innebär att reformförslag måste ta en mer pragmatisk form i det att vetorätten ej kan bli föremål för reformering. Däremot finns det en idé om reformering genom att skapa restriktioner vilka de permanenta medlemmarna utövar själva. Ett sorts avtal mellan medlemmarna att endast bruka vetorätten i fall av högst vikt (Wouters, Ruys: 2005: 22)

Jag fortsätter med att nu isolera variablerna ”typ av reformförändring” för att skapa tydliga reformförslag att analysera med hjälp av teorin. Jag har utformat följande reformförslag:

Reformförslagstyp 1: Fler permanenta medlemmar

Detta förslag innebär att antalet permanenta medlemmar utökas i säkerhetsrådet. De tillförda medlemmarna innehar ej vetorätt.

Reformförslagstyp 2: Fler icke permanenta medlemmar

Detta förslag innebär att antalet icke-permanent medlemmar utökas i säkerhetsrådet. De tillförda medlemmarna innehar ej vetorätt.

Reformförslagstyp 3: Fler permanenta medlemmar med vetorätt

Detta förslag innebär att antalet permanenta medlemmar utökas i säkerhetsrådet. De tillförda medlemmarna innehar samma vetorätt som ursprungliga permanenta medlemmar.

Reformförslagstyp 4: Inskränkningar i vetorätten

Detta förslag innebär att de ursprungliga permanenta medlemmarnas veto reformeras och inskränks på.

4. Teori- och analysmodeller

4.1 ”Motivering av teori och modell”

I mitt val av relevanta teori- och analysmodeller, fann jag George Tsebelis arbete kring vetospelare i boken ”Veto players – How political institutions work” som en tänkbar grund i denna uppsats. Tsebelis arbete utgår främst ifrån staters politiska institutioner, men Tsebelis avsätter dock ett kapitel i sin bok till att applicera vetospelarteorin på EU. Detta öppnade upp för att tillåta mig själv att fundera över teoriernas applicerbarhet på även andra fall, och då främst i mitt fall FN och dess säkerhetsråd. Frågan som alltså framkommer är huruvida Tsebelis teori (som tidigare nämnt baseras på länders institutioner) kan appliceras på internationella organisationer som FN. Inledningsvis i Tsebelis bok skriver författaren:

”And the same set of principles of analysis can be applied not only to countries that we studied and analyzed many times before, but also to cases where existing models do not fit (like the European union)” (Tsebelis, 2002, s.11)

Detta blir i min mening en uppmaning. En uppmaning att pröva Tsebelis teori gentemot FN och dess säkerhetsråd. Att i den statsvetenskapliga andan kring kumulativitet, som oftast värdesätts så högt, ser jag en ypperlig chans att genomföra denna teoriprovande studie med Tsebelis teori som grund.

Fortsättningsvis går det att motivera valet av denna teori med den enkla logiken att vetorätt tydligt figurerar i FN:s säkerhetsråd. Vetospelare kan inte i alla fall tydligt identifieras, som tidigare nämnts i Ganghofs kritik, men i detta fall där vi kan se P5 som tydliga vetospelare anser jag att Tsebelis teori är ett lämpligt ramverk att använda.

4.2 Introduktion till Vetospelarteorin

George Tsebelis inleder i sin bok att påpeka policy som grund för sin analys och teori. Policy blir direkt översatt till politik, men bär ej riktigt samma betydelse i detta hänseende. Det som åsyftas är snarare det som är resultatet av politik. Det som politiska institutioner och det politiska systemet syftar till att producera. I denna teorimodell har policy en viktig roll i det att det blir att redogöra det politiska handlandet och dess resultat. Tsebelis beskriver policy som resultatet av två faktorer: aktörernas

preferenser samt de gällande institutionerna. Aktörernas preferenser är föränderliga medan institutionerna kan anses vara av en mer stabil natur. Detta innebär att policy kommer determineras av vem som innehar den politiska makten samt var policyns status quo befinner sig (Tsebelis, 2002:17).

För att analysera dessa faktorer och variabler har George Tsebelis använt sig av spelteoretisk metod. Tsebelis skriver att aktörerna som deltar i vetospalet kommer, givet ett rationellt beteende, ej godta utfall som denne ej prefererar över status quo. Detta innebär att Tsebelis ej har inkluderat fall där aktören får externa belöningar vid upprepat spel. Exempelvis tar Tsebelis ej in i beräkning fall där aktören lovas stöttning i en annan fråga för att agera utifrån dennes preferens i en annan fråga. Tsebelis argumenterar inte att dessa fall ej förekommer utan snarare att inkludering av dylika fall omöjliggör en systematisk analys, i det att ofantligt många utfall blir möjliga (Tsebelis, 2002: 9).

4.3 Begrepp

Inledningsvis bör vissa begrepp redogöras för att tydligt konstruera ett ramverk för analysen. Det finns två stycken fundamentala begrepp och koncept i Tsebelis teori vilka bör tidigt bemötas. Dessa är begreppen vetospelare och ”policy stability”.

Vetospelare kan kortfattat beskrivas som de individuella eller kollektiva aktörer vars samarbete och överenskommelse är nödvändigt för att kunna förändra den status quo som är den nuvarande policyn. Status quo innebär i detta ramverk frånvarande av förändring av den policyn som råder. Det följer även att förändring i status quo kräver ett enhälligt beslut från samtliga vetospelare (Tsebelis, 2002: 19)

Det andra begreppet är ”policy stability” som i grunden menar att förklara den möjlighet till signifikant förändring i ett system. Detta innebär alltså möjligheten att förflytta sig från policyn i status quo. Policy stability påverkas av hur många vetospelare samt även deras ståndpunkter inom policyn. Fler vetospelare skapar en stark policy stability där status quo blir svår att förflytta (Tsebelis, 2002, s.21)

Fortsättningsvis bör även tre andra begrepp kortfattat förklaras för att förstå vetospelarteorin. En av dessa är ”agenda setter” vilket innefattar de vetospelare som besitter möjligheten att presentera så kallade ”take it or leave it”-förslag. Detta innebär alltså aktörer som innehar förfogande över agendan har därmed inflytande över vilken policy som kan ersätta status quo (Tsebelis, 2002: 2).

Ett annat begrepp som blir väsentligt är det som Tsebelis kallar ”the winset of the status quo”. Med detta menas den uppsättning av policyförändringar som är möjliga att ersätta status quo. Denna

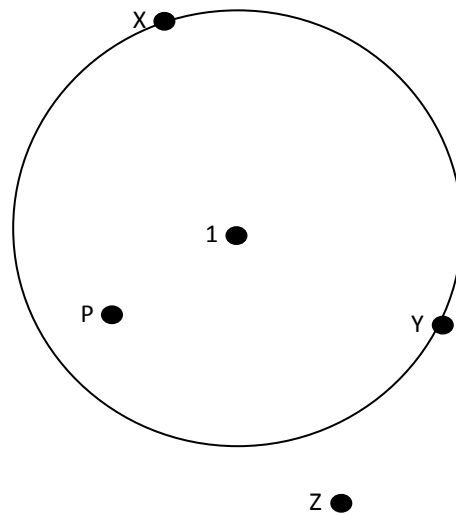
uppsättning storlek, som jag fortsättningsvis kommer benämna som winset av status quo, påverkas av antalet vetospelare samt den ideologiska skillnaden mellan dessa aktörer. Storleken av winset av status quo har en specifik påverkan på skapandet av policy i det att korrelationen mellan storleken och policystabiliteten blir väsentlig för teorins huvudsakliga argumentation (Tsebelis, 2002: 2, 21).

Nästa begrepp som kräver en förklaring är Paretooptimalitet eller “unanimity core” som Tsebelis använder i sin bok. Detta hänvisar till den uppsättning av positioner som ej kan avslås i fall av ett enhälligt beslut (Tsebelis, 2002: 21).

Slutligen bör absorberingsregeln nämnas för att sedan fortsätta att förklara teorins grundteser och ramverk. Absorberingsregeln förklarar hur addering av vetospelare påverkar policystabiliteten. En vetospelare vars tillkomst till spelet ej ökar policystabiliteten tillskrivs som absorberad av de tidigare existerande vetospelarna (Tsebelis, 2002: 26)

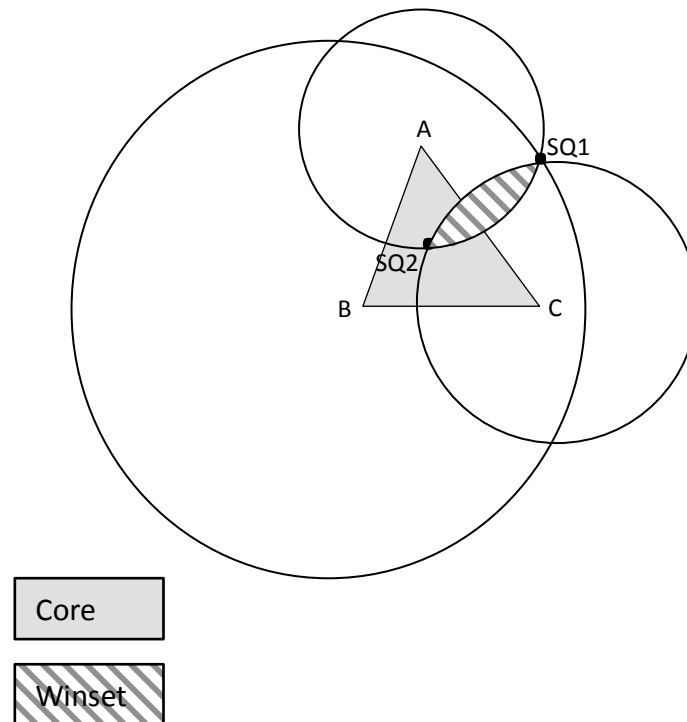
4.4 Vetospelarteorins grunder

Jag fortsätter med att gå igenom tre av Tsebelis teser för att lägga ut ramverket för vilka det tidigare förklarade begreppen figurerar. Dessa tre teser av Tsebelis fungerar tillsammans för att konstruera den grundläggande logiken och argumentationen gällande teorins applikation i denna uppsats. Jag har valt att inkorporera tre stycken figurer, hämtade från Tsebelis bok, för att tydligt visa fotstegen i teorins resonemang och logik.

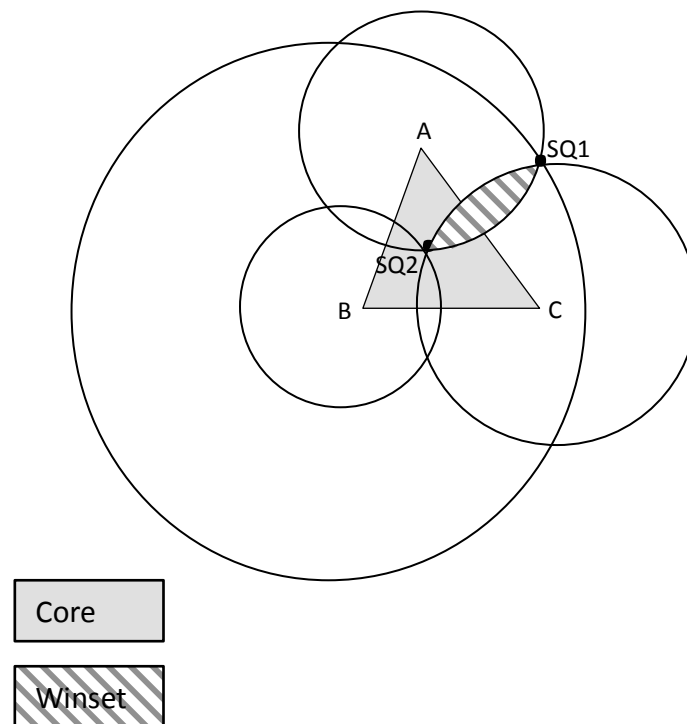
FIGUR 1 (Tsebelis, 2002: 20)

Inledningsvis för att bringa klarhet till figurernas konstruktion bör vissa antaganden och förklaringar redogöras. Figur 1.1 representerar en vetospelare och dennes indifferenskurva gällande en policyfråga. Det antas att indifferenskurvan är cirkulära och att alternativ med samma avstånd till idealpunkten anses lika i termer av ”önskvärdhet”. Vetospelarens idealpunkt gällande policyfrågan är markerad med siffran 1. I figur 1 är fyra alternativ av policy markerade med punkterna P, X, Y och Z. Vetospelaren föredrar punkt P framför de andra tre punkterna och Z är den minst önskvärda punkten i indifferenskurvan. Punkt X och Y bär samma värde för vetospelaren och denne föredrar ej någon av dessa framför den andra (Tsebelis, 2002: 20).

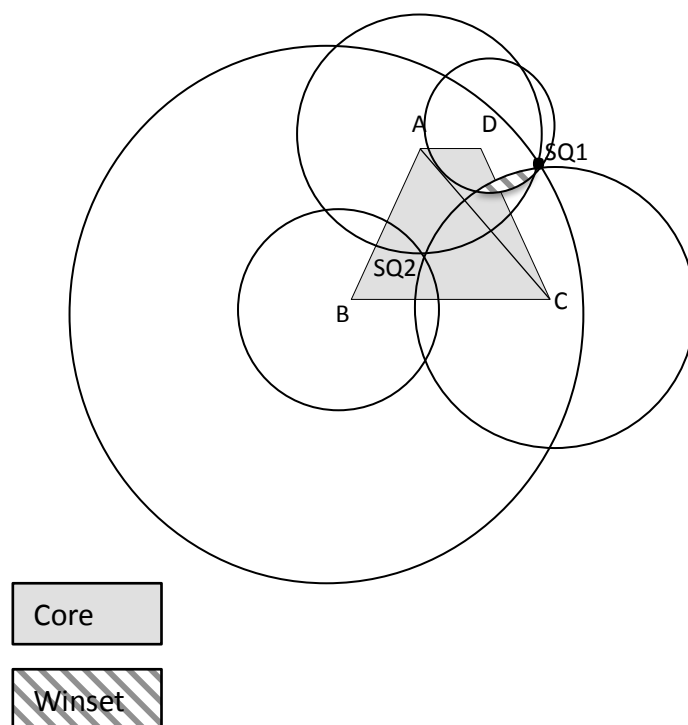
FIGUR 2a (Tsebelis, 2002: 22)

I figur 2a introduceras ett system med flera vetospelare, i detta fall tre stycken. Fortsättningsvis kommer vetospelare markeras med en punkt (A, B, C och D). I systemet tillkommer även två positioner för status quo (SQ1 och SQ2). Vetospelaren A, med cirkelns mittpunkt A och med cirkelns radie ASQ (benämnd (A,ASQ)), kommer föredra allt inom cirkeln (A,ASQ) framför status quo (Tsebelis, 2002: 21). Det blir viktigt att iaktta att eftersom alla tre aktörer är vetospelare kan endast enhälliga beslut genomföras. Vi kan enkelt deducera ”winset of the status quo 1” (W(SQ1)) genom att identifiera hur deras indifferenskurvor skär genom SQ1. Vetospelarnas indifferenskurvor som skär igenom SQ1 skapar ett område som utgör möjliga policyförändringar. Detta innebär alltså att i figur 2a kan man lokalisera ”the winset of status quo 1” som det ”streckade” fältet i vilket det är möjligt att förflytta sig till ifrån SQ1.

FIGUR 2b (Tsebelis, 2002: 23)

Samma metod används för att identifiera "winset of status quo 2 ($W(SQ2)$). Det blir också relevant att identifiera "the unanimity core", vilken enkelt lokaliseras i triangeln ABC, vilket markerar det område av positioner som ej kan besegras vid ett enhälligt beslut (Tsebelis, 2002: 21).

FIGUR 3 (Tsebelis, 2002: 23)

Nästa steg i Tsebelis resonemang blir att undersöka hur addering av ytterligare vetospelare påverkar policystabiliteten. I figur 3 tillkommer vetospelare D, där ytterligare en indifferenskurva ritas in i systemet. Vid jämförelse mellan figur 2b och 3 går det att urskilja en tydlig minskning av "winset of the status quo". Vetospelare D tillkommer med en uppsättning preferenser och kommer bruka vetorätten i policyfrågor som vetospelare A, B och C skulle acceptera. Vid adderingen av vetospelare D kan vi förutom minskningen av "the winset of status quo" även observera att "the unanimity core" utvidgas till ABCD i figur 3. Det finns dock fall där addering av ytterligare en vetospelare ej påverkar "the winset of status quo" eller "the unanimity core". "The winset of the status quo" kan bli oförändrad om den tillkomna vetospelares indifferenskurva inkluderas i en annan vetospelares indifferenskurva, vilket resulterar i att D absorberas av de andra vetospelarna (detta utvecklas mer i Tsebelis andra proposition). "The unanimity core" kan också bli oförändrad vid addering av ytterligare vetospelare om denne placeras i den nuvarande "unanimity core". (Tsebelis, 2002: 24-26). Tsebelis kombinerar dessa **slutsater** till följande två analyser, vilket han sedan konstruerar proposition 1.1 med:

(a) If the winset of the status quo exists its size decreases or remains the same with the addition of new veto players (Tsebelis, 2002: 24)

(b) If there is a unanimity core, its size increases or remains the same with the addition of new veto players (Tsebelis, 2002: 25)

Proposition

1.1:

The addition of a new veto player increases policy stability or leaves it the same (either by decreasing the size of the winset of the status quo, or by decreasing the size of the unanimity core, or by leaving both the same) (Tsebelis, 2002: 25)

Den första tesen förklarar sambandet mellan antalet vetospelare och policystabiliteten. Det som används som indikatorer för att avgöra policystabiliteten, som är det vi huvudsakligen är intresserade av, är storleken på "the winset of status quo" och "the unanimity core". Policystabiliteten förklarar möjligheten (eller svårigheten) att genomföra en signifikant förändring i rådande status quo. En hög policystabilitet innebär att det blir svårare att förflytta sig från status quo och en låg stabilitet innebär följaktligen att det blir enklare (Tsebelis, 2002: 21). Detta innebär också att vid fall där status quo befinner sig långt ifrån vetospelarna genereras en stor "winset of the status quo". Samma logik gäller i fall där status quo ligger nära vetospelarna, vilket således leder till en liten eller helt tom winset. I figur 2b kan vi observera hur winset helt elimineras i SQ2 vilket innebär ett dödläge där ingen förändring av SQ är möjlig. (Tsebelis, 2002: 22-23)

Proposition 1.2:

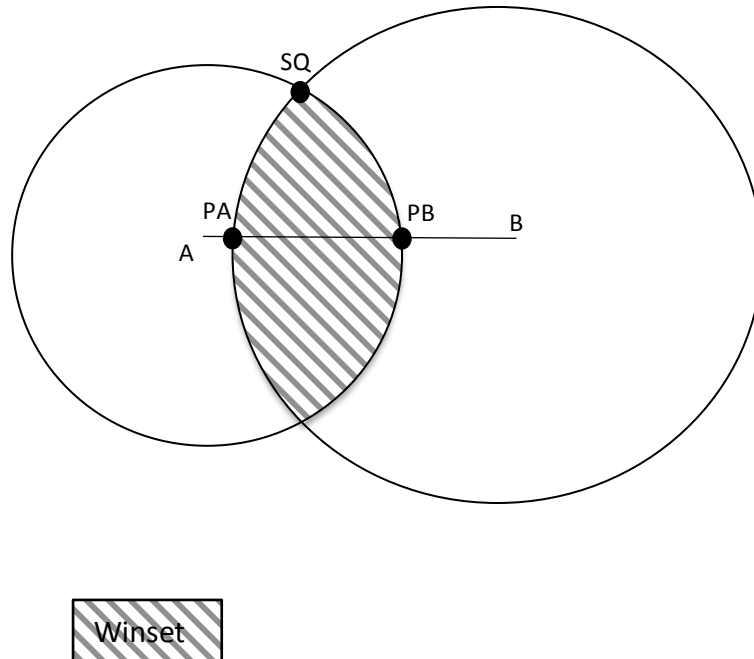
If a new veto player, D, is added within the unanimity core of any set of previously existing veto players, D has no effect on policy stability (Tsebelis 2002:28).

Den andra propositionen är ämnad att bemöta fallen där addering av ytterligare vetospelare ej påverkar "the winset of status quo" eller "the unanimity core". Denna proposition är det som tidigare förklarats som absorberingsregeln. Denna regel förklarar att dessa vetospelares preferenser kan anses absorberas av de andra vetospelarna. När vetospelaren adderas inom "the unanimity core" påverkas alltså inte "the winset of status quo" (Tsebelis, 2002: 26-28). Skulle en vetospelare tillkomma till systemet och vara placerad inom "the unanimity core" skulle "the winset of status quo" ej expandera eller minska, den nya vetospelaren "absorberas" av de andra vetospelarna (Tsebelis, 2002: 28).

Proposition 1.5:

The veto player who sets the agenda has a considerable advantage: he can consider the

winset of the others as his constraint, and select from it the outcome he prefers
(Tsebelis 2002: 34).

FIGUR 4 (Tsebelis, 2002: 34)

Den tredje och sista propositionen jag kommer ta upp i detta teorikapitel är den gällande "agendasättaren" (agenda-setter). Vetospelaren med denna roll innehar en stor fördel i det att denne bestämmer agendan, vilken de andra spelarna måste välja utifrån agendasättarens alternativ. Agendasätter kan framföra sina policyförslag inom "the winset of status quo" och kommer därmed föreslå en punkt närmast dennes idealpunkt. I figur 4 ser vi hur två vetospelares förslag kommer se ut givet att denne har rollen som agendasättare. I fallet av att vetospelare A styr agendan kommer denne föreslå punkt PA vilket i B:s fall bär samma indifferens som punkt SQ. I det andra fallet där B styr agendan, hamnar den nya punkten för SQ vid PB vilket följer samma logik som i det tidigare exemplet. I fall med endast en vetospelare blir denne per automatik agendasättare då denne är den ende som besitter vetorätten och kan utföra "take it or leave it"-förslag (Tsebelis, 2002: 33-34).

5. Analys

5.1 Inledning

Det faktum att en resolution kräver godkännande av starkt ideologiskt polariserade länder kan ses som både säkerhetsrådets styrka och svaghet. Styrka eftersom det innebär att världssamfundet tydligt stöttar de resolutioner som godkänns, svaghet då det kan ta allt för långtid innan resolutioner blir godkända. Enligt George Tsebelis "Vetoplayer, How political institutions work" påverkar vetospelare (de vars godkännande som behövs för en ändring av status quo) staters politiska stabilitet där fler vetospelare minskar graden av politisk förändring. Reformeringens syfte är som nämnt tidigare ökad transparens och geopolitisk representation, men detta måste ställas emot effekterna av säkerhetsrådets ökning i storlek.

Inledningsvis i min analys ämnar jag ha ett kapitel gällande appliceringen av teorin på FN:s säkerhetsråd. Jag kommer i detta kapitel redogöra hur teorin tar uttryck i empirin. Begreppen som redogörs i kapitlet "teori" bör adresseras och införlivas i kontexten FN:s säkerhetsråd.

5.2 Applicering av vetospelarteorin

I min uppsats är det viktigt att poängtera att uppsatsen ej ifrågasätter säkerhetsrådets behov av att uppdatera representationen till en mer nutida geopolitisk fördelning. Uppsatsen ämnar undersöka effekterna eller till vilka kostnader detta kan ske. Att utöka säkerhetsrådet är enligt teorin det enda möjliga sättet att öka representationen? Att eliminera medlemmar till förtur för andra/nya kan anses som ett ny status quo långt ifrån vetospelarnas preferenser och indifferenskurvor. Samma gäller reformförslag som på något sätt inkräktar på vetorätten och dess uppbyggnad. Vetospelarna kommer ej tillåta att vetorätten fräntas dem eller decimeras om dem kan hjälpa det, vilket dem i allra högsta grad kan i form av just denna vetorätt.

Först bör aktörerna vilka är relevanta för teorin identifieras. Jag är intresserad av att undersöka vetorättens påverkan på FN:s säkerhetsråd så följaktligen blir de medlemmar i rådet med vetorätt de huvudsakliga aktörer vilka jag studerar. Som tidigare nämdes i teoridelen skiljs det mellan individuella och kollektiva vetospelare. Eftersom säkerhetsrådets vetorätt är tilldelad de fem

permanent medlemmarna kan således dessa fem anses vara vetospelarna i detta system. Eftersom i min applicering har jag valt att endast se de individuella vetospelarna, alltså i form av P5, som de huvudsakliga aktörerna i detta system, bör dock en aspekt bemötas. Resterande medlemmar, de tio icke-permanent medlemmarna, har ej någon enskild vetorätt men utifrån vetospelarteorin har de fortfarande en vetorätt tillsammans. I fall där P5 ej lägger in sitt veto eller väljer att avstå att rösta kan dessa tio skapa en majoritet nekande röster. Detta ger dem ett vetorätt vilken förvisso kräver minst nio medlemmars vilja. Frågan huruvida detta kan anses som ett veto blir snarare en fråga kring lingvistik då den mängd som krävs för en majoritet knappast kan ses som ett naturligt maktverktyg.

Avgränsningen som sker här är att de icke-permanent medlemmarna ej kan anses bära enskilda vetorätt men kan agera som en kollektiv vetospelare i praktiken. Detta innebär dock en högst teoretisk fall vilket leder till att jag i uppsatsen kommer hänvisa till P5 som de huvudsakliga individuella vetospelarna analysen.

Aktörernas (vetospelarnas) preferenser bör även bemötas för att kunna analysera deras agerande i spelteorin. Eftersom vi likställt de permanenta medlemsstaterna som individuella vetospelare bör vi även likställa de permanenta medlemsstaternas agenda och motiv som vetospelarnas policypreferenser. Detta innebär att de permanenta medlemsstaternas (P5) nationella intressen kommer styra deras policypreferenser. Vetospelarna antas vara rationella aktörer vilka innehar makten att bruka vetorätten vid policyförändringar som tillfredsställer deras preferenser. Detta innebär att förslag som ligger längre bort från vetospelarens idealpunkt, se figur 1.1, kommer avslås i fall där status quo befinner sig närmare idealpunkten. Vid detta antagande kan vi härleda vissa spelsekvenser utifrån vetospelarnas intressen och agendor. Ännu ett konstaterande är vetospelarnas preferenser gällande sin vetorätt och makt i säkerhetsrådet. Om vi kan härleda deras nationella intressen som deras policypreferenser kan vi även anta att förmågan att kontrollera policy blir av värde för deras nationella intresse. Med andra ord kan det antas att vetorätten och mängden inflytande över säkerhetsrådets policyutgång är inom vetospelarens intresse. Detta innebär att policyförslag som inkräktar på den politiska makt som vetorätten innebär kommer utifrån ett rationellt beteende med högst möjliga mån undvikas.

Status quo är som tidigare nämnt den nuvarande policyn. Status quo kommer i denna analys förklara de olika positioner och förändringar som sker policyn. I analys exempel angående reformering och reformförslag kommer status quo 1 (SQ1), policyns nuvarande positionering, inbegripa policyn icke-reformering. Status quo 2 (SQ2) kommer i analys exemplen markera policyn av ett reformförslag.

Vid applicering av begreppet "agenda-setter" blir det viktigt att undersöka varifrån agendan styrs. I säkerhetsrådet kan alla medlemsländer "ta upp frågor för röstning". Det som blir intressant är dynamiken i vilken dessa förslag i realiteten figurerar. Med kunskap kring vetorätten och dess former bör det dubbla vetot (double veto) samt det gömda vetot (hidden veto) iakttas. Detta innebär att de spelare som innehar vetorätt, i detta fall P5, kan både hålla saker bort från agendan samt få ifrågasätta frågans definition kring procedural eller substantive. Innehar en spelare i systemet vetorätt, och därmed möjligheten till dubbelveto eller gömt veto, får denne även kontroll över agendan. Detta ligger i linje med Tsebelis proposition 1.5 där det uttryckligen också står beskrivet att de spelare med vetorätt innehar rollen som agendasättare.

Slutligen bör två till begrepp konfronteras innan analysen kan tas vid. Dessa begrepp är "Winset of status quo" och "the unanimity core". Winset of status quo kommer appliceras som det område vilket samtliga vetospelare indifferenskurvor skapar vid skärning i status quo. Detta innebär alltså det område som är teoretiskt möjligt för status quo att förflyttas till, med andra ord möjliga policyförändringar. Detta blir i analysen ett redskap för att uttrycka policystabiliteten och därmed avgöra effekten av reformförslagen. Policystabiliteten ökar när winseten minskar, vilket härleds från att möjligheterna till policyförändring blir mindre. "Unanimity core" innebär det område i vilket SQ ej kan besegras. Har vi exempelvis status quo utanför "the unanimity core" är finns det möjlighet till policyförändring. Är status quo däremot placerad i "the unanimity core" är denna ej möjlig att flytta. En förflyttning kommer kräva minst att en vetospelare tillåter status quo att förflytta sig längre ifrån sin idealpunkt, vilket leder till att nämnda vetospelare åberopar sin vetorätt.

5.3 Analys av reformering av säkerhetsrådet

5.3.1 Inledning

I denna del ämnar jag fortsätta med att applicera teorin på FN:s säkerhetsråd, dock i en mer explicit utsträckning. Jag har valt att dela upp analysen i två steg. Jag börjar först med att analysera säkerhetsrådet möjlighet till reform utifrån Tsebelis vetospelarteori. Detta för att tydligt klargöra säkerhetsrådets struktur i förhållande till vetorätten. Detta kommer sedan övergå till analysen av de fyra reformförslag som jag konstruerat ur empirin och materialet. En brasklapp skall tilläggas i det att teorins applicering på möjligheten till reformering kommer bli svårhanterlig rent pragmatiskt i det att reformering kommer anses vara komplicerat och svårt. Jag väljer dock att fortsätta analysen till dessa reformförslag i den meningen att applicering av teorin väcker kunskap om säkerhetsrådets strukturella

natur. Det blir även väsentligt att applicera på reformförslagen med åtanke på att reformen 1965 genomfördes, vilket innebär att förklaringskraften i att endast se till vetospelarnas ensidiga motivation, som strävan efter utökad makt, blir svagare. Det blir dock till att belysa under vilka förhållanden denna reformering kunde ske och att därmed förstå under vilka omständigheter en reformering av säkerhetsrådet kan ske. Det jag alltså vill pålysa är att analysen i "möjligheten till reformering" blir en redogörelse för teorins grundläggande påstående vilken kompletteras med en förståelse för vetospelarnas motiv.

5.3.2 Möjlighet till reformering

Vid analys av möjligheterna till reformering bör vi inledningsvis positionera status quo i detta teoretiska spelsystem. Status quo 1 (SQ1) kommer representera frånvarandet av reformering vilket är alltså den nuvarande policyn. Detta innebär att SQ2, vilket i vårt fall representerar policyförändringen reformering, måste befinna sig i "winset of status quo 1" för att i realiteten kunna genomföras. Reformeringsförslag som går emot, eller förflyttar sig ifrån, en vetospelares indifferenskurva kommer således att nedslås. Vi kan därmed konstatera att policyförslag där vetorätten inkräktas på kan ej ligga inom winset av status quo 1. Detta för att vi vet att USA och Ryssland uttryckligen motsatt sig all form av inkräkning på vetorätten. Det vi har reformeringssystemet är ett system med hög policystabilitet. Fem stycken vetospelare som vill skydda sina intressen vilket leder till stora svårigheter att genomföra policyförändringar och därmed en hög policystabilitet.

Reformen av säkerhetsrådet 1965 skulle kunna anses vara ett motargument till vetospelarteorins förklaringskraft i det att reformen i sig ägde rum. Teorin förklarar tydligt att en vetospelare kommer använda sin vetorätt mot förslag som i praktiken skulle minska deras maktposition. Det går att utefter teorin påstå att vetospelarna hade alla motiv att nedrösta denna reformering och därmed skulle också gjort det. En faktor som är viktigt att ha i åtanke vid denna argumentering är faktumet kring FN:s situation under tillfället. Det ökade antalet medlemmar blev till synes en stark motivation till reformeringsdiskussionen. Uppmaningar till reformer av säkerhetsrådet ökade i takt med medlemsantalet. Vid närmare eftertanke vad säkerhetsrådets alternativ var inför dessa krav på reformering kan den reformering som skedde, addering av 5 icke-permanenta medlemmar, anses vara ett rationellt val för P5. En reformering av minsta möjliga storlek som i minsta möjliga mån inkräktade på vetospelarnas position.

5.3.3 Effekter av reformering

I denna del ämnar jag tillämpa vetospelarteorin på fyra stycken reformförslag jag konstruerat utifrån G-4 och FN:s ”High-level Panel on Threats, Challenges and Change” reformförslag.

Reformförslag 1 – Fler Permanenta medlemmar

Reformförslag 1 innefattar de reformförslag där antalet permanenta medlemmar i säkerhetsrådet utökas. Permanenta medlemmar innebär medlemmar vars plats i säkerhetsrådet är ständig och som ej väljs in under en mandatperiod. Dessa permanenta medlemmar kommer skilja sig från de tidigare permanenta medlemmarna (P5) i det att en vetorätt ej kommer tilldelas dessa. Vid addering av ytterligare en permanent medlem, utan vetorätt, blir förändringen i policystabilitet liten. Eftersom den nye medlemmen ej tillhandahåller vetorätten är det ”business as usual” för de tidigare vetospelarna i form av att deras rätt till veto förblir oförändrad. Deras position som agendasättare och deras möjlighet att förhindra beslut som ej överensstämmer med deras nationella intressen förblir oförändrad. En teoretisk konsekvens i detta reformförslag blir att adderingen av ytterligare en permanent medlem, är att den så kallade ”sjätte vetospelaren” blir svagare. Detta på grund av att ett majoritetsbeslut nu kräver ytterligare en röst. Konsekvensen blir att systemet har ännu en faktor som kan stoppa en eventuell policyförändring. Adderingen av ytterligare en permanent medlem resulterar således i oförändrad eller en marginell ökning i policystabilitet.

→ Oförändrad eller en marginell ökning i policystabilitet

Reformförslag 2 – Fler icke-permanenta medlemmar

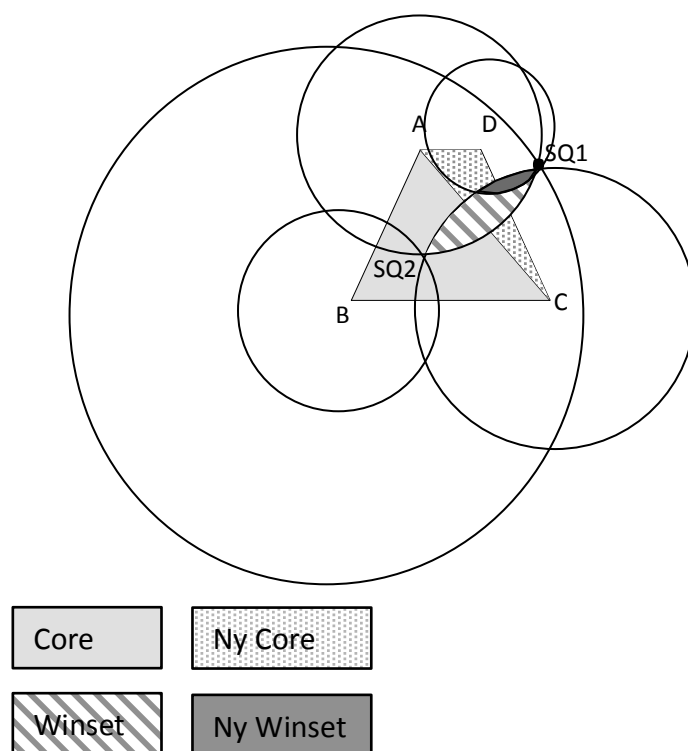
Reformförslag 2 bär väldigt många likheter med reformförslag 1 i termer av påverkan av policystabilitet. Eftersom icke-permanenta medlemmar innehar ännu mindre maktmedel än vad permanenta medlemmar besitter i rådet, markant mindre än P5, så blir addering av dessa medlemmar tämligen oföränderlig gällande policystabiliteten. Samma principer gäller som tidigare reformförslag där ”den sjätte vetospelaren” blir svagare och att systemet innefattar ytterligare en uppsättning intressen att absorbera.

→ Oförändrad eller en marginell ökning i policystabilitet

Reformförslag 3 – Fler permanenta medlemmar med vetorätt

Reformförslag 3 föreslår att utöka säkerhetsrådet med fler permanenta medlemmar som innehar samma sorts vetorätt som P5. Det finns två utfall vid addering av vetospelare till det nuvarande systemet. Antingen kommer vetospelaren inneha samma preferenser som tidigare vetospelare och därmed hamna placeras i ”the unanimity core” och absorberas av de tidigare vetospelarna. I det andra

utfallet, se figur 3b, kommer vetospelarens indifferens kurva skära SQ1 så att winset of status quo 1 blir mindre. I detta fall kommer även den nye vetospelarens idealpunkt befinna sig utanför "the unanimity core" vilket expanderar den tidigare "unanimity core". Det går tydligt att urskilja hur "winset of status quo" minskar från det sträckade fältet till det prickiga samt även hur "the unanimity core" ökar från endast ABC till ABCD. Detta innebär alltså att vid införande av endast en till vetospelare kommer, givet att denne icke absorberas av tidigare vetospelare, the winset of status quo minska och "the unanimity core" öka. Detta innebär alltså att policystabiliteten ökar.

FIGUR 3b (Tsebelis, 2002: 23)

I fallet med G-4:s förslag med ett utökande med sex stycken permanenta medlemmar med vetorätt kan effekten bli mycket stor. Till skillnad från vad som gick igenom vid figur 3b, kommer sex stycken vetospelare adderas till säkerhetsrådet. Detta innebär att vi får sex stycken ytterligare vetorätter som kan brukas för att förhindra ett beslut vilket innebär en kraftig ökning i policystabiliteten.

→ Ökad eller oförändrad policystabilitet

Reformförslag 4 – Inskränkningar i vetorätten

Vid reformförslag 4 hänvisar främst till min tesdrivning i kapitel "Möjligheter till reformering".

Detta föreslag innebär att de ursprungliga permanenta medlemmarnas veto reformeras och inskränks på. Detta blir enligt teorin ej genomförbart. Med tanke på P5:s preferenser och intressen gällande en

orörd och oinskränkt vetorätt går det att härleda detta reformförslag befinner sig ”winset of status quo”. Reformförslaget har alltså ej de teoretiska förutsättningarna att kunna genomdrivas. Vetospelarna kommer ej tillåta att vetorätten inskränks, vilket innebär att policyförändring av vetorätten kommer nedslås vid varje röstning.

6. Slutsats

Analysen påbörjas med en genomgång av möjligheterna till reformering av säkerhetsrådet. Utgångspunkten för status quo är uteblivandet av reformering av säkerhetsrådet. Eftersom vi utgår ifrån att de individuella vetospelarna agerar rationellt och utefter sin nations egna intressen kan vi härleda att all form av inkräkning på vetorätten kommer innebära en förflyttning av policyn ifrån vetospelarens idealpunkt. Detta innebär att vetospelare som har möjlighet att bruka veto kommer göra det för att förhindra denna förflyttning av policy. Detta går att urskilja i teorins figurer där ”winset of status quo” markerar det område som policyn kan förändras till. Ett förslag som involverar begränsningar i vetorätten kan alltså antas ligga utanför ”winset of status quo”. Motargument gällande möjligheten till reformering som grundast i faktumet att reformen 1965 genomfördes blir även bemött. De permanenta medlemmarnas vetorätt blev ej inkräktat på i den grad att vetorätten brukades, och reformen resulterade snarare i en reform av minsta möjliga storlek som legitimerade de permanenta medlemmarnas vetorätt.

Fortsättningsvis appliceras samma logik och teorier på fyra fall av reformförslag. Vid reformförslagen gällande icke-permanenta och permanenta medlemmar (utan vetorätt), var resultatet snarlikt. Vid fall av addering av ytterligare medlemmar, utan vetorätt, blir förändringen i policystabiliteten utebliven eller marginell. Vetospelarnas position förändras väldigt lite medan de andra medlemmarna nu har ännu en aktör att ta i akt gällande deras chans att agera vetospelare. Antalet som krävs för en majoritet ökar och deras ställning försämras.

I fallet med addering av permanenta medlemmar med vetorätt är resultatet en ökning i policystabilitet givet att vi antar att de ej innehar samma preferenser som tidigare vetospelare. Detta härleds utifrån att vid addering av ytterligare vetospelare minskar ”winset of status quo” och ”unanimity core” ökar. Detta innebär en ökad policystabilitet vilket i sin tur innebär en ökad svårighet i policyförändringar. I fallet med G-4:s reformförslag med sex stycken nya vetospelare, är möjligheten av en kraftig ökning

policystabilitet närvarande. Sex nya vetospelare innebär sex nya uppsättningar preferenser att tillgodose i systemet.

Vid det sista reformförslaget, gällande inskränkningar på vetorätten hänvisas till tidigare analys i möjligheterna till reformering.

Det som lämnas av denna analys är frågan kring reformförslagen. Närmare bestämt vad vi förväntar oss av dem. Är reformförslagen endast ämnat att öka den geografiska representationen är kostnaden för adderingen av icke-permanenta och permanenta medlemmar (utan vetorätt) en marginell ökad policystabilitet enligt Tsebelis teori. Reformförslag 3 innebär däremot en chans till markant ökad policystabilitet vilket kan anses en hög kostnad för geopolitisk representation. Analysen av reformförslag 4 visar hur hela reformeringsfrågan blir problematiskt i praktiken. Reformförslag kan ej inkräkta på vetorätten för att ha en möjlighet att ej bli nedröstade av P5.

7. Referensförteckning

Tryckta källor:

Annan, Kofi, 2005 "In larger freedom: towards development, security and human rights for all – Report of the Secretary-General". A/59/2005

Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik., Wängnerud, Lena. 2012.
Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad. Stockholm: Nordstedts juridik.

Ganghof, Steffen, 2003. "The promises and pitfalls of veto player analysis", Swiss Political Science Review 9(2): 1-25

Mahmood, Fakiha, 2013. "Power Versus the Sovereign Equality of States: The Veto, the P-5 and United Nations Security Council Reforms", PERCEPTIONS Vol. 4, pp.117-138

Mikhaltchenko, Maria, 2004. "Reform of the Security Council and its Implications for Global Peace and Security", Journal of Military and Strategic Studies, Vol. 7, Issue 1

Köchler, Hans, 1991. "The Voting Procedure in the United Nations Security Council - Examining a Normative Contradiction in the UN Charter and its Consequences on International Relations", Studies in International Relations, XVII. Vienna: International Progress Organization.

Taylor, Paul & Curtis, Devon "The United Nations" i Baylis, John & Smith, Steve & Owens, Patricia. 2008 "The Globalization of World Politics". Oxford: Oxford University Press

Teorell, Jan – Svensson, Torsten, 2007. Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod. Malmö: Liber.

Tsbelis, George, 2002. "Veto players and How political institutions work. New Jersey: Russel sage foundation.

Urughuart, Brian, 2004. "The United Nations in the 21st Century". Russia in Global Affairs, Vol. 2, No. 3

Wouters, Jan & Ruys, Tom, 2005. "Security Council Reform: A new Veto for a new Century". Bryssel: Academia Press

Elektroniska källor:

FN-stadgan, 1945. "Charter of the United Nations" San Fransisco

Lund, Jaokb Silas, 2010. "Pros and Cons of Security Council Reform", Global Policy Forum.

[Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.globalpolicy.org/security-council/security-council-as-an-institution/security-council-reform/general-articles/48674.html> Hämtdatum: 2014-06-19

Sveriges Radio 2012-05-24. " Amnesty kritiserar FN:s säkerhetsråd". Nyhetsartikel [Elektronisk]
Tillgänglig: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5120742> Hämtdatum:
2014-06-18